

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกการคิดวิเคราะห์
เรื่อง พระอภัยมณี รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
Development of the Cooperative Learning Activities Inserted
Analytical Thinking Entitled “Pra Apaimanee” in the Basic course
of Thai Language for Mathayom Suksa 3

ผู้วิจัย นางชฎาพัฒน์ ศิริมาศ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ (1) ดร.อุษา ปราบหงษ์

Researcher : Mrs. Chadapat Sirimat; Thesis Advisor : (1) Dr. Usa Prabhong

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกการคิดวิเคราะห์ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อน และหลังเรียน 3) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ก่อน และหลังเรียน และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนต๋านม่วงคำพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกการคิดวิเคราะห์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกการคิดวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (Dependent Samples)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกการคิดวิเคราะห์ มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 86.92/85.83 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกการคิดวิเคราะห์ อยู่ในระดับมากที่สุด

ABSTRACT

The purposes of this study were: 1) to develop and study the efficiency of the Cooperative Learning Activities Inserted Analysis Thinking to reach the 80/80 standard criterion, 2) to compare the students' learning achievement before and after learning through the Cooperative Learning Activities Inserted Analysis Thinking, 3) to compare the ability of analytical thinking of students before and after learning and, 4) to investigate the students' satisfaction toward the instruction using the Cooperative Learning Inserted analytical Thinking. The samples were 30 students in Mattayom Suksa 3 of Danmuangkham Phitthayakhom School under the Secondary Educational Service Area Office 23 in academic year 2011, obtained through Cluster Random Sampling. The instruments used in this study were: lesson plans of Cooperative Learning Activities Inserted Analytical Thinking, a learning achievement test, an ability of analytical thinking test and a set of questionnaire to measure the students' satisfaction towards the instructional activities inserted Analytical Thinking.

The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and t-test (Dependent Samples).

The results of this study were as follows:

1. The efficiency of a Cooperative Learning Activities Inserted Analytical Thinking was 86.92/85.83 which was higher than the set criterion of 80/80.
2. The students' learning achievement scores after learning through Cooperative Learning Activities Inserted Analytical Thinking were higher than before the experiment at the .01 level of significance.
3. The ability of analytical thinking of students after learning through Cooperative Learning Activities Inserted Analytical Thinking were higher than before the experiment at the .01 level of significance.
4. After the students had learnt through the Cooperative Learning Activities Inserted Analytical Thinking, their satisfaction towards the developed Cooperative Learning Activities Inserted Analytical Thinking was at the highest level.

ภูมิหลัง

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่างๆ ของโลก ยุคโลกาภิวัตน์มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม การเมือง และเศรษฐกิจในทุกประเทศรวมทั้ง ประเทศไทยด้วย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการ ปรับปรุง พัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติ ซึ่งเป็นกลไก สำคัญในการพัฒนาคน เพื่อให้เป็นคนดี คนเก่ง และดำเนิน

ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะ แข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก ด้วยเหตุผล ดังกล่าวกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ จึงกำหนดให้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ พื้นฐานหนึ่งใน 8 กลุ่มสาระในหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐานมีความคาดหวังว่า การจัดการเรียนการสอน ภาษาไทยในปัจจุบันควรเปลี่ยนแนวคิดไปจากเดิม ไม่เน้น

เพียงการอ่านออกเขียนได้เท่านั้น แต่ต้องเน้นการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกับบุคคลอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และใช้ภาษาเป็นการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตและปัญหาสังคม เน้นการสอนภาษาในฐานะเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาตนเอง นอกจากนี้ยังต้องสอนภาษาเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาความคิดได้อย่างลึกซึ้ง คิดอย่างชาญฉลาดรอบคอบและมีเหตุผล รักภาษาไทยในฐานะเป็นวัฒนธรรม และสามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์และสั่งสมมายาวนาน โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้สึกรักนึกคิดของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544, หน้า 1-10) ดังนั้น ภาษาไทยจึงเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติไทยให้มีความเป็นไทย และเป็นสิ่งที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตทัศน์ โลกทัศน์ และสุนทรียภาพ โดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดีและวรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรแก่การเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 3)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้จัดหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน และรวมถึงการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพและใช้ภาษาในการแก้ปัญหาต่างๆ ในการดำรงชีวิต และปัญหาสังคม รวมทั้งใช้ภาษาทำความเข้าใจเรื่องราว ความคิด ความรู้สึก ความต้องการ ฯลฯ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาตนเองได้ ภาษาไทยจึงเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การอ่านและการฟัง การรับรู้เรื่องราวจนเกิดความเข้าใจและประสบการณ์ ส่วนการพูดและการเขียนเป็นทักษะของการแสดงออกโดยการแสดงความคิดเห็น ความรู้และประสบการณ์เพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก ไปยังผู้รับสารอย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544, หน้า 1-10) ซึ่งในการพัฒนา

ทักษะทั้ง 4 ให้มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามความมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหมายและหลากหลาย

จากผลการประเมินการเรียนการสอน ประจำปีการศึกษา 2553 โรงเรียนดำนม่วงคำพิทยาคม (2553, หน้า 5) พบว่า นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาไม่ชอบเรียนภาษาไทย เพราะคิดว่าภาษาไทยไม่สำคัญ ไม่ต้องเรียนก็สามารถพูดหรือเขียนได้แล้ว นักเรียนมีทัศนคติไม่ดีต่อภาษาไทย ซึ่งสาเหตุหนึ่งอาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูยังมุ่งสอนตามตำรา ไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สื่อการเรียนรู้ไม่เหมาะสม ไม่สร้างความสนใจ ไม่ทันสมัย และที่สำคัญคือไม่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การใช้ภาษา และการคิด โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์ เนื่องจากการคิดวิเคราะห์เป็นหัวใจของการแสวงหาความรู้ และการสร้างความรู้ที่ช่วยในด้านการพิจารณาตรวจสอบ วินิจฉัยข้อเท็จจริงให้เข้าใจแจ่มแจ้งในเรื่องที่ซับซ้อน ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญที่ทำให้รู้จักเหตุผล รู้จักแยกแยะข้อเท็จจริง และรู้จักประเมินสถานการณ์โดยสมจริงสมจัง ซึ่งในปัจจุบันความสามารถในการคิดวิเคราะห์ถือว่าเป็นปัญหาสำคัญ โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยต่ำ ดังจะเห็นได้จากการรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโรงเรียนดำนม่วงคำพิทยาคม ปีการศึกษา 2553 (2553, หน้า 2) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 58.46 ซึ่งไม่ถึงเกณฑ์ร้อยละ 80 ตามที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะความสามารถในด้านการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับปรับปรุง ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดสอบความสามารถด้านการอ่าน การเขียน และการวิเคราะห์ นักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับควรปรับปรุง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1, 2553, หน้า 8) และสอดคล้องกับผลการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบสอง ปี 2549 มาตรฐานด้านผู้เรียนความสามารถในด้านการวิเคราะห์ อยู่ระดับควรปรับปรุง

(โรงเรียนดำนม่วงคำพิทยาคม, 2549, หน้า ข) และสอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพระดับชาติปีการศึกษา 2553 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 (2553, หน้า 20) พบว่า ผลการสอบกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 40.96 และผลการสอบ O-NET, A-NET ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ประจำปี 2553 ที่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกวิชา

ในฐานะที่ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ได้ตระหนัก และเห็นความสำคัญของการพัฒนาการเรียนการสอนนักเรียนเพื่อให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ จึงได้ศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถทางการคิดของนักเรียนได้ เพราะเป็นการจัดการเรียนรู้แบบแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มเล็กๆ กลุ่มละ 4-5 คน ที่มีความสามารถคล่องกัน นักเรียนเรียนรู้และทำกิจกรรมร่วมกัน มีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง มีการปรึกษาหารือกันภายในกลุ่ม รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน คนที่เรียนเก่งจะต้องช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า เพราะสมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองเท่านั้น หากจะต้องร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด ผลสำเร็จของนักเรียนแต่ละคนคือผลสำเร็จของกลุ่ม ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมบัติ การจนาร์กพงศ์ (2547, หน้า 3) ที่ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือว่า เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็น และแสดงออก ตลอดจนลงมือกระทำอย่างเท่าเทียมกัน มีการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือใช้ได้ผลดีในทุกวิชาทุกระดับชั้น ตั้งแต่ชั้นเด็กเล็กจนถึงระดับมหาวิทยาลัย และใช้ได้กับโรงเรียนทุกประเภททั่วโลก นักเรียนมีความสุขในการเรียนและเรียนรู้ที่จะร่วมมือกัน อีกทั้งยังช่วยพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือพบว่า มีหลายรูปแบบ ได้แก่ การเรียนรู้แบบต่อภาพ (Jigsaw) การแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ (Student Teams Achievement Divisions: STAD) การจัดกลุ่มแบบช่วยรายบุคคล (Team Assisted Individualization: TAI) การเรียนร่วมกัน (Learning Together: L.T.) การตรวจสอบเป็นกลุ่ม (Group Investigation: G.I.) โปรแกรมการร่วมมือในการอ่านและเขียน (Cooperative Integrated Reading and Composition: CIRC) การสอนของรูปแบบคอมเพล็กซ์ (Complex Instruction) การแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม (Team-Games-Tournament: TGT) และอื่นๆ สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกรูปแบบการต่อภาพ (Jigsaw) การแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ (STAD) และการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม (TGT) นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เรื่อง พระอภัยมณี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เนื่องจากมีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน สามารถสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และการปฏิบัติตัวของลูกที่ดี นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ ซึ่งผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือแล้วฝึกให้นักเรียนคิดวิเคราะห์องค์ประกอบ หลักการและความสัมพันธ์ของเนื้อหา ลักษณะคำประพันธ์ ตัวละคร คุณธรรมที่สอดแทรกในเนื้อหา ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง โดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามคิดวิเคราะห์ 5W1H คำถามระดับคิดวิเคราะห์ของเบนจามิน บลูม (Benjamin Bloom) และแผนผังความคิด (Mind Map) เนื่องจากเทคนิคดังกล่าวสามารถพัฒนาให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ อูบล ภัททิยากุล (2552, บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่อง ผลการใช้เทคนิค 5W1H เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเขาตอก จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค 5W1H สามารถทำให้นักเรียนตั้งคำถามและตอบคำถามจากเรื่องที่เรียนได้ถูกต้อง นักเรียนร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจทำแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสอดคล้องกับ จิตสุตา บึงไกร (2549, บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบกลุ่มร่วมมือที่ใช้แผนผังความคิด เรื่อง การเขียนและการอ่านด้วยการ

แจกลูกสะกดคำ พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิด และกระบวนการกลุ่มช่วยฝึกทักษะกระบวนการคิดของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบเพิ่มศักยภาพในการอ่านและการเขียนของนักเรียนเท่ากับ 92.20/88.71 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยจึงได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนदानม่วงคำพิทยาคม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถทางการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนให้สูงขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. เพื่อพัฒนา และหาประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อน และหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากร ที่ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนดำนาม่วงคำพิทยาคม อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 2 ห้อง จำนวน 60 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนดำนาม่วงคำพิทยาคม อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 30 คนได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ซึ่งห้องที่สุ่มได้จัดนักเรียนแบบละความสมารถนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน เหมือนกัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง พระอภัยมณี

2.3 แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทย

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เรื่อง พระอภัยมณี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 40 ข้อ

2. ทดสอบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทย จำนวน 30 ข้อ

3. ดำเนินการสอนโดยใช้แผนการจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี จำนวน 8 แผนๆ ละ 2 ชั่วโมง

4. เมื่อสิ้นสุดการจัดการจัดการเรียนรู้ ได้ทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน

5. ทดสอบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์หลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ภาษาไทยชุดเดียวกันกับก่อนเรียน

6. นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี จำนวน 22 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 การวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

1.1.1 การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบแต่ละข้อจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยใช้สูตร IOC

1.1.2 หาค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบทดสอบ โดยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อสอบแบบอิงกลุ่ม ซึ่งมีค่าความยากตั้งแต่ 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20-1.00

1.1.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ (Reliability) โดยใช้สูตรของ KR₂₀ ของ Kuder-Richardson ได้ค่า เท่ากับ 0.92

1.2 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยวิธีทางสถิติ

1.2.1 หาค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบย่อยหลังเรียนแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้และคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียน

1.2.2 หาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์คุณภาพ 80/80 โดยใช้สูตร E₁/E₂

1.2.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สถิติ t-test ชนิด Dependent Samples

1.2.4 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สถิติ t-test ชนิด Dependent Samples

1.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจนักเรียนต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

โดยศึกษาข้อมูลจากการสังเกต และการสัมภาษณ์พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม 3 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านบทบาทสมาชิกในกลุ่ม ด้านผลงานกลุ่ม และการบันทึกการเรียนรู้ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการจัดการเรียนรู้มาวิเคราะห์ สรุปผล แล้วนำมาเขียนเป็นความเรียงเพื่อสะท้อนผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean : \bar{x})

1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือคือ

2.1 การหาค่าความเที่ยงตรง คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องกันระหว่างแบบทดสอบแต่ละข้อกับผล การเรียนรู้ที่คาดหวัง

2.2 การหาค่าความยาก (Difficulty : p) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.3 การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination : r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.4 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. สถิติที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้คำนวณหาประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2

4. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สถิติ t-test (Dependent Samples)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการหาประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าประสิทธิภาพ 86.92/85.83 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01

3. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อน และหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี

พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนดำนม่วงคำพิทยาคม อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร มีประเด็นที่นำมาอภิปราย 4 ด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สอดแทรกการคิดวิเคราะห์ ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 86.92/85.83 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม และมีบทบาทในกิจกรรมอย่างเต็มความสามารถ ฝึกให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์ วิจารณ์ แสดงความคิดเห็น และอภิปรายได้ นอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมการสอน ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิควิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ได้แก่ 1) รูปแบบการต่อภาพ (Jigsaw) 2) การแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ (STAD) 3) การแข่งขันระหว่างกลุ่ม ด้วยเกม (TGT) ร่วมกับเกม เพลง และการเขียนแผนผังความคิด ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมที่หลากหลายวิธีทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิทย์ มูลคำ และคณะ (2549 : 16) ที่กล่าวว่า วิธีการจัดการเรียนรู้มีอยู่มากมายหลายวิธี แต่ละวิธีก็มีทั้งข้อดีและข้อเสียแตกต่างกัน ไม่มีวิธีจัดการเรียนรู้วิธีใดวิธีหนึ่งที่เหมาะสมกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ทุกชนิด ดังนั้นครูผู้สอนจำเป็นต้องใช้วิจารณญาณของตนเองว่าจะเลือกวิธีการเรียนรู้ใดจึงเหมาะสมที่สุด เช่นเดียวกับ พันทิพา อุทัยสุข และสิริวรรณ ศรีพหล (2537, หน้า 71 อ้างถึงใน สุขสันต์ หัตถสาร, 2550, หน้า 110) ได้กล่าวว่า มีวิธีสอนมากมายหลายวิธี แต่จะพบว่าวิธีสอนแบบหนึ่งๆ จะมีลักษณะเฉพาะตัวเอง มีการใช้ประโยชน์ได้เฉพาะอย่าง ดังนั้นการสอนบทเรียน

บทหนึ่งอาจต้องใช้การสอนมากกว่าหนึ่งวิธีหรือสองวิธีขึ้นไป การสอนวิธีเดียวอาจไม่ตอบสนององวัตถุประสงค์ของบทเรียน เนื้อหา หรือกลุ่มนักเรียน ซึ่งพิจารณากลุ่มนักเรียนในห้องและการใช้วิธีการสอนวิธีการเดียวไม่สนองความต้องการของนักเรียนเหล่านั้น ถ้าหากครูผู้สอนใช้วิธีการสอนหลายวิธีผสมผสานกันย่อมเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ ความถนัดได้อย่างเต็มที่ ส่งผลให้การเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายัณ ฉิมกรรต (2549, บทคัดย่อ) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือมีประสิทธิภาพทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สายัณ ฉิมกรรต (2549, บทคัดย่อ) ที่ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบกลุ่มร่วมมือ มีผลสัมฤทธิ์การคิดวิเคราะห์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รังสิ พลโคกก่อ (2551, บทคัดย่อ) พบว่า ผลการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) ประกอบแบบฝึกทักษะ เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับ 84.62/81.24 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะ

2.1 ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ นักเรียนได้กำหนดเป้าหมายของกลุ่มไว้ คือ การได้ทำงานร่วมกัน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้ช่วยเหลือซึ่งพาทัน รับผิดชอบร่วมกัน ช่วยกันแก้ปัญหาที่พบบนในกลุ่ม ก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการเรียนสอดคล้องกับทฤษฎีของจอห์นสันและจอห์นสันที่กล่าวไว้ว่า นักเรียนที่เรียนรู้แบบร่วมมือจะมีความคิดหลากหลาย รู้จักดูแลเพื่อนร่วมกลุ่ม และมีสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีด้วย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับข้อเสนอของ สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2552, หน้า 134) ที่ว่า มีการทำงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือซึ่งพาทันและกัน มีความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งส่วนตนและส่วนรวม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกในกลุ่มประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

2.2 การเรียนตามแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดให้นักเรียนที่มีระดับความสามารถแตกต่างกันทั้งนักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ กลุ่มละ 4-6 คน ปฏิบัติกิจกรรมที่ครูมอบหมายร่วมกัน นักเรียนทุกคนในกลุ่มพยายามหาคำตอบที่ถูกต้อง ถ้าไม่เข้าใจสามารถให้เพื่อนสมาชิกภายในกลุ่มอธิบาย ทั้งช่วยกันอภิปรายภายในกลุ่มได้ เมื่อทำแบบทดสอบทุกคนจะทำเต็มความสามารถ เพื่อคะแนนของตนเองและกลุ่ม จึงส่งผลให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2544, หน้า 53) ที่ว่า สมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองเท่านั้นหากแต่ต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของสมาชิกในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละบุคคลคือ ความสำเร็จของกลุ่ม

จากเหตุผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือทำให้นักเรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียนรู้ สมาชิกที่แตกต่างกันด้านความสามารถจะช่วยเหลือกันเป็นการฝึกทักษะการทำงานกลุ่ม ผลงานของกลุ่มจะขึ้นอยู่กับผลงานของสมาชิกภายในกลุ่ม สมาชิกต่างได้รับความสำเร็จร่วมกัน ครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะและให้คำปรึกษาเท่านั้น การเรียนรู้แบบร่วมมือทำให้นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นรู้จักเป็นผู้นำ เป็นผู้ตาม

นอกจากนี้การเรียนแบบร่วมมือเป็นการฝึกความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อกลุ่ม

3. ด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ผลการวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดคล้องกับทฤษฎีของ พระอภัยมณี ราชวิชาวาทภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 16.83 และ 25.40 ตามลำดับ จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน และยังพบอีกว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกศิลป์ สิงห์เสนา (2547, บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ราชวิชาวาทภาษาไทยพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเมืองเลย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 พบว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นสามารถพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินทุกชุดกิจกรรม และกิจกรรมที่พัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ได้สูงสุด คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง หงส์ทองสลัดขน รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง พอกับลูก และกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ได้ต่ำสุด คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ประเพณีปล่อยปลา 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ราชวิชาวาทภาษาไทยพื้นฐาน มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และเมื่อจำแนกตามองค์ประกอบ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ด้านการจำแนกแยกแยะ ด้านการเปรียบเทียบ ด้านการสรุปและการตัดสินใจ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทุกองค์ประกอบ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตสุดา บึงไกร (2549, บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบกลุ่มร่วมมือที่ใช้แผนผังความคิด เรื่อง การเขียนและการอ่านด้วยการแจกลูกสะกดคำ พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิด และกระบวนการกลุ่มช่วยฝึกทักษะ

กระบวนการคิดของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบเพิ่มศักยภาพในการอ่านและการเขียนของนักเรียนเท่ากับ 92.20/88.71 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเครือวัลย์ ภูมิศรีแก้ว (2552, บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการเรียนรู้ด้วยกลุ่มแบบร่วมมือที่ใช้แบบฝึกทักษะกับกลุ่มร่วมมือที่ใช้แผนผังความคิด พบว่า 1) นักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือที่ใช้แบบฝึกทักษะกับกลุ่มร่วมมือที่ใช้แผนผังความคิด มีความสามารถด้านการอ่านจับใจความ มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกัน 2) ผลการจัดกิจกรรมด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์ ด้วยการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือที่ใช้แบบฝึกทักษะกับกลุ่มร่วมมือที่ใช้แผนผังความคิด พบว่า นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการอ่านสรุปใจความสำคัญเพื่อจับใจความสำคัญของเรื่อง เรียบเรียงใจความสำคัญด้วยสำนวนของตนเองนำไปเป็นองค์ความรู้สู่การคิดวิเคราะห์ได้ นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดี มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน รู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความกระตือรือร้น มีพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้ นักเรียนเกิดความสุข สนุกสนานในการร่วมกิจกรรม โดยสรุป วิธีการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือที่ใช้แบบฝึกทักษะกับกลุ่มร่วมมือที่ใช้แผนผังความคิด ครูภาษาไทยสามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการอ่าน การคิดวิเคราะห์ได้ นอกจากนี้การใช้เทคนิคคำถาม 5W1H ยังสามารถพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุบล ภัททิยากุล (2552, บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่อง ผลการใช้เทคนิค 5W1H เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเขาตอก จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค 5W1H สามารถทำให้นักเรียนตั้งคำถามและตอบคำถามจากเรื่องที่เรียนได้ถูกต้อง นักเรียนร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจทำแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจำเรียง

ยศบุญเรือง (2550, หน้า 59) ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิค 5W1H พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการคิดวิเคราะห์สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกการคิดวิเคราะห์ทำให้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนสูงขึ้น สืบเนื่องมาจากนักเรียนได้ฝึกกระบวนการคิดอย่างมีขั้นตอน เป็นการจัดระบบการคิดของนักเรียนใหม่ให้มีระบบระเบียบมากขึ้น เพราะกิจกรรมเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี ราชวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ที่เน้นการฝึกปฏิบัติด้วยตนเองอย่างจริงจัง โดยตั้งคำถามให้นักเรียนคิด ซึ่งกระบวนการต่างๆ เหล่านี้ได้นำมาเป็นแนวทางในการทำใบงานเพื่อฝึกการคิดวิเคราะห์ เป็นเหตุผลสนับสนุนว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี ราชวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของนักเรียนในครั้งนี้นำผลตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ สามารถพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน

4. ด้านความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี ราชวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวัดความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี ราชวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.74$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิภาพร ศรีสุภา (2550, บทคัดย่อ) เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรม โดยรวมและรายด้าน 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล อยู่ในระดับมาก และนักเรียนมีความพึงพอใจเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ

พรรณธิดา ได้ฟัง (2549, บทคัดย่อ) พบว่า การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ชวนชวนกันเล่น โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนมีความพอใจในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

4.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นการจัดการกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นั่นก็คือ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติเองตั้งแต่การเข้ากลุ่ม การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ และการบริหารจัดการภายในกลุ่มขณะทำกิจกรรม ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ และให้คำแนะนำนักเรียนอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้การจัดบรรยากาศในห้องที่เอื้อต่อการสืบค้นข้อมูล เช่น มีคอมพิวเตอร์ มุมความรู้ และอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม ให้พร้อมครูผู้สอนใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและสะดวกในการทำกิจกรรมสำเร็จตามเวลาที่กำหนด ส่งผลให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

4.2 กิจกรรมที่ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิด เป็นการสนองต่อความต้องการนักเรียนที่ชอบการวาดภาพ ขอบสีเส้น นอกจากนี้ยังเป็นการเสริมสร้างผลงานการแสดงออกถึงความสามารถของนักเรียนแต่ละคน ทำให้นักเรียนได้ผ่อนคลายความเครียดจากบทเรียน นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

4.3 จากการเสริมแรงของครูโดยการให้คำชมเชย และการให้รางวัลในการทำกิจกรรมที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้

1.1 กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกการคิดวิเคราะห์ สามารถทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ดังนั้นผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดผลแก่ผู้เรียนต่อไป

1.2 ครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถนำกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกการคิดวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปพัฒนาการเรียนการสอนให้กับนักเรียนได้โดยเลือกกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบอื่นๆ ให้สอดคล้องกับลักษณะวิชา และความสามารถของนักเรียน

1.3 การดำเนินกิจกรรมการสอน ครูผู้สอนควรคำนึงถึงความแตกต่างในความสามารถของนักเรียนแต่ละคน ควรให้ความเอาใจใส่และดูแลกลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนในระดับอ่อนกว่ากลุ่มอื่นๆ โดยกระตุ้นให้นักเรียนเก่ง คอยให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจ

1.4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรปรับปรุงใบงานให้น่าสนใจ และให้สอดคล้องกับเนื้อหา และควรนำนวัตกรรมใหม่ๆ เข้ามาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้นข้อมูลการจัดแผนผังความคิด

1.5 การกำหนดเวลาของกิจกรรมเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ จะต้องดำเนินการแบบต่อเนื่อง เพราะฉะนั้นจะต้องกำหนดเวลาให้เหมาะสมกับกิจกรรม และมีความยืดหยุ่นในการทำกิจกรรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พระอภัยมณี รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อตัวแปรตามด้านอื่นๆ เช่น พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม การแก้ปัญหา การตัดสินใจ ความคิดสร้างสรรค์ และความคงทนในการเรียนรู้ เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถด้านการคิด ความฉลาดทางอารมณ์ ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกับวิธีสอนอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พัฒนาการของนักเรียนในด้านอื่นๆ

2.3 ควรนำเทคนิคอื่นๆ เช่น เทคนิคหมวก 6 ใบ มาใช้ฝึกคิดวิเคราะห์ร่วมกับการใช้คำถาม 5W 1H เพื่อให้การจัดกิจกรรมมีความหลากหลายขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- โรงเรียนดำนม่วงคำพิทยาคม. (2553). *สรุปผลประเมินกิจกรรมการเรียนการสอน ปีการศึกษา 2553*. สกลนคร: โรงเรียนดำนม่วงคำพิทยาคม.
- _____. (2553). *รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปีการศึกษา 2553*. สกลนคร: โรงเรียนดำนม่วงคำพิทยาคม.
- สมบัติ การจนารักพงศ์. (2547). *29 เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย : การเรียนรู้แบบร่วมมือ*. กรุงเทพฯ: อารักษ์กร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1. (2553). *รายงานผลการประเมินคุณภาพระดับชาติ ปีการศึกษา 2553*. สกลนคร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1.
- _____. (2553). *สรุปผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2553 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1*. สกลนคร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1.

วารสารวิชาการ
หลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร